

O smehu

v. j. halizev, v. n. šikin

U toku poslednjih dvadeset godina (posle pojave Bahtinove knjige o Rableu) pojam smeh je u nauci o književnosti dobio značaj kakav nikad nije imao. Sada nam je očigledno da smehovna načela spoznавања i ponašanja ljudi predstavljaju bitan aspekt kulture. Ali autoritet Bahtinove koncepcije, koja je izgrađena na suprotstavljanju ambivalentnog karnevalskog smeha i jednostrano-negatorskog redukovanih smeha satiričnih dela, imao je i negativne posledice: savremeni naučnici su skloni da se ograniče samo na izučavanje ta dva tipa smeha.

U sferi smehovnog, kao oblasti jezičke aktivnosti, mogu se razlikovati primarne pojave (smeh u javnim obredima i masovnim praznicima, a takođe i u privatnom životu, prazničnom i svakodnevnom) i sekundarne (prelomljene teatrom, književnošću, slikarstvom karnevalskog smeha; satirička i humoristička dela)¹. Baš *primarni oblici smeha u svom njihovom obimu i raznovrnosti*, po našem mišljenju, moraju biti osnova njegovih teorija (potpuno razrađene) i istorije (koju do sada nemamo).

Ispравno je razlikovati dve vrste smehovne kulture. Prvo, to je sféra neposredno-javnog, masovnog smeha u sastavu istorijski ranih, uključujući arhaične, obreda, gde ličnost još nije odvajala sebe (ni u mislima i osećanjima, ni u postupcima) od društvene celine kojoj je potpuno pripadala. Takav smeh je imao obavezne, »programirane« karaktere. U sastavu arhaičnih obreda on je pratilo ritualno ubijanje životinja, čak i ljudi, prinošenih na žrtvu. V. J. Prop primećivao je da je u istorijski ranim praznovanjima postojao smeh »žestok«, »ubistven«, usmeren na sve »što izražava čovekovu fiziološku prirodu«, i prateći, koji je pratilo veselo-ritualno rastrzanje, davljenje, spaljivanje². Kasnije, u svojoj karnevalskoj raznolikosti, neposredno — javni smeh izgubio je vezu sa magičkim aktivnostima, ali je dobio, kako je to prikazao M. M. Bahtin, karakter ismevanja svega zvaničnog, ispoljio se kao nosilac energije koja oslobada od straha i uobičajene pokornostiti autoritetima.

Drugo, to je oblast ličnog, *individualno-inicijativnog* i samim tim slobodnog smeha. Kulturalno istorijski prostor takvog ritualom neprogramiranog smeha (što, ipak, ne oslobada od determiniranosti, a povremenim i etikecije) veoma je široka. U plemenima koja su na niskom stupnju društvenog razvoja smeh (kao i bela boja — nezamenljiv simbol harmonije, čistote, zakonitosti) pojavljuje se kao znak prijateljskog druželjublja. U skladu sa ukrenjenim predstavama V. Tarner primećuje: voždu pristoji »da se smeje zajedno sa narodom« svog plemena; smeh, asocijativno povezan sa belinom zuba, »simbolizuje prijateljstvo i dobro društvo... privlačeći svakog«³. Ovde se govori o smehu koji nastaje od neposrednih impulsa pojedinačnih ljudi, u njihovom individualnom opštenju.

Pojedinačni smeh ima različite oblike društvenog postojanja. On funkcioniše, prvo, kao neposredno — javan u sastavu masovnih praznika (sa balaganskim i pokladnim dedama i drugim »zabavljačima«), trgovачkih skupova (gde ne može proći bez izvikača i drugih šaljivdžija — stalnih učesnika), a takođe i skupova (šale ne igraju poslednju ulogu u nastupima govornika i usputnim replikama pojedinaca koji se sreću); drugo, u atmosferi »male javnosti«, kao što su saloni, kružoci, skupovi istomišljenika, kućni praznici, prijemni gostiju i sl.; treće, u situacijama porodičnog i intimno-ličnog opštenja, a takođe i u epizodnim kontaktima pojedinačnih ljudi.

Individualno-inicijativni smeh postao je bitna činjenica kulture, pre svega životne, mnogo pre novog vremena. A u poslušu široko rasprostranjene pismenosti i drugih masovnih komunikacija neritualizovani, lični smeh postao je aktuelan i u svojstvu javnog, upućenog velikim društvenim grupama (satiričko i humorističko stvaralaštvo, demaskirajuća publicistika; od vremena romantičara — slobodno filosofiranje ironično raspolaženih mislilaca).

Individualno-inicijativni smeh je raznovrstan. Ovde, kao i u karnevalskom slavlju, igra životnih snaga i osećaj punoće života često se spajaju sa spremnošću da se ismevanjem nešto odbaci. Ali vremenom se lični smeh »udaljava« od tradicionalne ambivalentnosti. U jednom slučaju je onaj koji se smeje mirno-radostan, bezbržno veselo, dalek od bilo kakve podsmehljivosti i ironičnosti: njegova veselost je otvorena, otkrivena i druželjubiva. U drugim — taj je stihiji životne radosti, podsmevano se sarkastički odbacuje; onaj koji se smeje je malodušan i skeptičan, a ponekad i ozlojeden. U životu pojedinačnih ljudi smeh, govoreci drugim rečima, pokazuje se zaplanjujuće različit od samog sebe. Raznovrnost individualno-inicijativnog smeha nalaže da se pri njegovom razmatranju obraća čitavom nizu pojmoveva: komično, ironija, humor, podsmeh, sarkazam, satira, duhovitost.

Ako je masovni ritualni smeh priman na nekim etapama ljudske istorije kao nekakva životna aksiomatika, onda lični, inicijativni smeh se za društvenu svest pokazuje problematičan. Taj smeh izaziva nesklad mišljenja u odnosu na njegov značaj, često se ocenjuje kritički, a ponekad i negativno.

Karakter uzajamnog dejstva ritualno-prazničkog i individualno-inicijativnog smeha predstavlja naučni problem koji još nije postavljen. Njegovo razmatranje bi zahtevalo niz specijalnih radova. Žato ćemo se ograničiti samo na preliminarna uopštavanja.

Individualno-inicijativni smeh je iz epohu u epohu dobijao sve veći značaj; njegovi spoljašnji oblici, emocionalni naboje, društvena funkcija postajali su sve raznovrsniji. Pod uticajem kulture pojedinca novog vremena, koja se sve intenzivnije razvijala, menjale su se i narodne svetkovine koje su odlazile ka arhaičkom obredu i srednjovekovnom karnevalu. Nivelirala se i prevazila fiziologičnost smeha i njegova prvobitna prirodnost, njegova ritualna zadatost i prisilnost. Sve veću ulogu je dobijala smehovna inicijativa najaktivnijih i glumački najobdarenijih učesnika javnih »akcija«. Tradicionalno-doindividuelni oblici smeha, s jedne strane, na neki način su nasledivani, s druge su izazivali kritički odnos, o čemu svedoče, na primer, estetska gledišta klasicista i prosvetitelja. Volter je smatrao nužnim da »oplemeni« dramaturgiju prognavši iz nje lakrdijaška načela koja su poticala iz narodnih zajedničkih svećnosti. Odajući poštovanje Rableu i Sternu on je istovremeno i osudivao komedijsko-lakrdijaško šegačenje. Primećujući povodom italijanske burleske da je »ovde pristojnost često žrtvovana duhovitosti« i predlagao je da se izdvoji »zabavno, lako, prirodno, slobodno od grotesknog, lakrdijaškog, ukorenjenog i, najvažnije, posebnog«⁴. Lakrdijaško šegačenje po Volterovom svedočenju, u njegovoj eposi bilo je povezano s dvorskim životom — s običajem »nepristojnog ludiranja« dvorskih luda⁵. Smeh karnevalskog tipa, znači, u novo vreme stekao je sposobnost da paradoksalne izmene izgleda i migracije.

Viševkovna kritika arhaičnih oblika smeha bila je bitna i plodovitna za učvršćenje *individualne smehovne kulture*, koja je u poslednjim vekovima odgurnula na periferiju ritualno »programirani« smeh. Nema sumnje da je individualno-inicijativni smeh sada dominantna i glavna vrednost smehovne kulture.

Zivotna sfera smeha je mnogo šira od oblasti komičnog, koja ispoljava samo jednu od mogućih predpostavki smeha: njegov konkretno-predmetni uzrok. Smeh je često oslobođen od usmerenosti na lokalni predmet. Tako su čista životna radost u svakodnevnom životu ili univerzalna ironija romantičara. Ponekad je podsmeh sa potpuno određenom adresom lišen »osnove koja ga hrani« u komičnom. Takav smeh je zlobno ciničan.

Smeh je ispravno razmatrati i kao određeno emocionalno raspoređenje, i u svojstvu estetski receptivnih oblika ponašanja, koje »materializuje« to raspoređenje u mimici (osmesima), gestovima i pozama, izražajno značеимa, koji deluju korelativno sa govornim intonacijama.

Smeh se stimuliše odredenom vrstom situacija opštenja, prikazujući ih u sastavu funkcija, koje se mogu definisati pomoću pojmove *ujedinjenja* (zbližavanja, integracije) i *razjedinjenja* (otudenja, diferencijacija). U smehovnoj komunikaciji (kao i govornoj — po Bihleru)⁶ razlikuju se dva aspekta: subjekt (inicijator smeha) — njegov primalac; subjekt smeha — njegov objekt.

Prva od pomenutih grana smehovne situacije skopčana je s atmosferom duševne slivenosti ljudi, njihovog ujedinjenja i saglasnosti. Čovek se može smejeti, naravno, i u samoci, i ne dobijajući odziv prisutnih. Ali i »usamljenički« smeh u korelaciji je sa situacijama komuniciranja. To je ili odjek ranijeg kontakta, ili njegovo očekivanje i predvorje — izraz nade u nečijoj odziv. Čovek koji se smeje oseća ličnu potrebu da njegovu emociju dele i oni koji ga okružuju, da ona postane zajednička. Situacija zaraze smehom stvara i konsoliduje atmosferu radosnog zbljžavanja ljudi.

Sprovodeći jezičko opštenje (prvenstveno dijaloško), smeh vrši posebnu, specifičnu funkciju. Ako su pri govornom kontaktu potpunost saglasnosti i duševno spašanje krajnji cilj, ali obično se ne ostvaruju u potpunosti, zahvaljujući smehu opšte raspoređenje prisutnih dostiže se lako, vrlo brzo, gotovo trenutno. Pri tome smehovno komuniciranje protiče u atmosferi moralne jednakosti učesnika. Po poznatim Hercenovim rečima, »sam se jednaki zajedno smej«⁷. Smeh je po svojoj prirodi neprijatelj svim vrstama hijerarhijskih barijera.

U tom smislu je smehovni kontakt blizak dijaloga u sastavu govornog jezika, iako, kao takav, i ne predpostavlja višeplanost lične komunikacije. U ličnom smehovnom opštenju čovek, po pravilu, ne koncentriše se na probleme koji ga uznemiravaju i ne otkriva dubinu svoje svesti, što je toliko prirodno za dijaloški kontakt. U smehu je, naprotiv, blagi zaborav sebe i svih teškoća: čovek se na neko vreme »rastvara« u atmosferi sveopštete »životne radosti«. Sa monološkim komunikacijama se zbljžava time što one mogu biti ne samo namerne (opštenje dvoje, troje), nego i javne, masovne.

Posebna i važna vrednost smeha je atmosfera, koja ga prati i koju on stvara, radosnog prihvatanja života. »Šaljivost, iskrena i otvorena veslost veoma retko se sreće u našoj književnosti¹⁰ — sa žaljenjem je primećivao Vjazemski. Te reči su, po našem mišljenju, značajne za teorijsku karakteristiku smehovne situacije: stvaranje atmosfere *istinske* veselosti, koja objedinjuje ljudе, predstavlja najvažniju funkciju smeha. To je istinsko obeležje njegove ljudske vrednosti i društveno moralnog značaja.

Gde ima dima, ima i pičke.

Bitno svojstvo smeha kao kulturne vrednosti jeste njegova *otkrivenost*, direktno obraćanje okolini. Bez bezazleno-vesele otvorenosti smeh postaje funkcionalno redukovani. To se dešava kad »onaj koji se smeje« nije radostan i usredsreden je *samo* na to da nekog nasmeje; kad je inicijator smeha psihološki otuden od prisutnih, nadmeno ravnuđašan prema njima.

Onaj koji se smeje veran je sebi kada »poziva« svakog da podeli njegovu radost. O tome je divno rečeno u pesmi N. Matvejeva »O humoru«, gde su suprotstavljeni zlobno spletkaški smeh, koji se skriva od slobodnog i živog pogleda, i zato je upućen malobrojnim, i smeh za sve — smeh ljudi koji nemaju čega da se stide i nemaju od koga da se kriju.

Na taj način se smeh javlja kao integrisuća snaga, on pomaže savladavanju uzajamne otudenosti ljudi. U društvu, lišenom otvorene veselosti smeha, ljudi bi postali skloni otudivanju. Zato čak i sloboden od dokazivanja, filosofiranja dostizanja komičnog, smeh je nešto mnogo više od razonode koja pristaje dokolici. Smehovno ponašanje je važan uslov komuniciranja između pojedinaca i između grupa i po svojoj funkciji je sličan sa jezičkom aktivnošću.

Pri tome se smeh i ozbiljnost javljaju kao uzajamno dopunjivoći i prijateljski fenomeni. Otvorena veselost u jednom slučajevima nastaje u atmosferi praznične bezrijetnosti i udaljava se od svega ozbiljnog; a u drugom, naprotiv, boji komunikaciju napunjenu ozbiljnošću.

Takav je opšti karakter uzajamnog dejstva inicijatora smeha sa onim ko se na njegovu inicijativu odaziva: ovde je norma saglasnosti i ujedinjavanja onih koji komuniciraju.

Druge su saglasnosti u sferi »subjekt-objekt smeha«. U tom rakuru su razlikuju se neuvredljiv smeh i *otudujuće-podsmešljiv*. Prvi može biti »bezobjektan« ili se radići iz nekih zabavnih okolnosti; mirno-svetlosti osenčen tugom; potpuno sloboden od ismevanja ili *dobronamerno-podsmešljiv*¹¹. U takvim slučajevima razdvajanje između subjekta i objekta smeha ostaje neaktuelizovano, ono kao da ne postoji.

Otudajuće-podsmešljiv smeh, zajedljivo-ironičan, naprotiv, uvek se zasniva na psihološkoj distanci između subjekta i objekta, uveličavaju je svojim uzajamnim dejstvom. Ta distanca je hijerarhijska: onaj koji se smeje na ovaj ili onaj način uzdiže sebe iznad onoga kojem se smeje. O tome je govorenio više puta. Tako po rečima T. Hobsa, »smeh je nečekivani osećaj sopstvene nadmoći nad drugim ljudima sa svim njima svojstvenim nedostacima«¹².

Podvlačeši i pojačavajući otudenost između pojedinaca i između grupa, zajedljivo ironičan smeh u sebi nosi energiju razaranja ljudskih veza. Hladan podsmečan sužava i zatim svodi na nemogućnosti živog kontakta među ljudima, lišava ih perspektive uzajamnog razumevanja. Drugim rečima, podsmešljivost i ironija nose potencijal razdvajanja, duhovnog i psihičkog razdvajanja pojedinih lica i čitavih društvenih grupa. Po Hercenovim rečima, smeh predstavlja »jedno od najmoćnijih oruđa razaranja« (14, 117), što je posebno važno u satiri, koja potpuno isključuje saosećanje prema svom objektu. Imajući u vidu duhovnu udaljenost autora satiričnog dela od raskrinkavane pojave, Saltikov-Ščedrin je podvukao da »umetnost tačno, kao i nauka, ocenjuje životne pojave... bez ikakvog učešća velikodušnosti ili sažaljenja«¹³.

Pri tome otudajuća podsmešljivost često biva nespojiva sa tom veselom otvorenoscu, koja predstavlja prirodnu suštinu smeha. Drugim rečima, hladan, zajedljiv podsmeč sam sebe ograničava, tako da mu preti samonegacija, to jest, pretvaranje istinske veselosti, koja odgovara smehu, ili u mizantropsko zloban pa i ciničan pseudo smeh, ili po tonu ozbiljno razobličavanje, ostvarenje negodovanja.

Razorni potencijal smeha može imati raznovrstan društveni smisao. Ironično-otudajući smeh ima pozitivan smisao kad ima »nadsvakodnevni«, ideološki karakter i, budući uslovljen gradanskim pogledom na svet, usmeren je na pojave koje smetaju društvu da živi i razvija se normalno. Ironija je opravdana i poželjna u slučajevima kada je u spremi sa nedogmatskim, izvršenjem kriticizma, slobodnim filosofiranjem. Podsmeč može biti pozitivan i u privatnom životu ako brani čovekovo dostojarstvo i pomaže u obrani čovekove sopstvene duhovne nezavisnosti. Podsmešljivost diktirana gradanskim ili etičkim impulsom koji ima lično značenje, sposobna je da se aktivno suprotstavi zlu. Budući javno ismejane, negativne pojave i činovi prestaju da plaše i gube deo svoje snage.

Zajedno sa tim otudajuća podsmešljivost zaslužuje i kritički odnos. Često je radaju i stimulišu egoistički impulsi, a i sebične namere. Ali, čak i kad ima moralne rezone, zajedljivo ironičan smeh lako nanosi bol ismejanom. A onoga koji se smeje sposoban je da učvrsti u osećanju sopstvene izuzetnosti. Podsmešljivost koja se javi u privatnom životu u tom smislu nije lišena senke žestine. Jezikom nauke je relativno nedavno o tome rekao V. J. Prop¹⁴, a mnogo pre njega — N. S. Ljeskov u skici o velikom ruskom humanisti i satiričaru: »Gogolj, — citamo u Ljeskovu, — nastavlja je razgovor objašnjavajući razlike između šale i podsmecha. — Upustio se u učeno rasudovanje, navodio je Tacitova i Labrijeva mišljenja o podsmeču. Posebno ga je mučilo Tacitovo mišljenje da »podsmesi u umu ostavlaju smrtonosne ubode i ništa ne ispravljaju«¹⁵,

Gubeći vezu sa stvarnošću, uperenom protiv predrasuda i nepravde, a takođe i sa slobodnom filosofiranjem ironija dobija negativni smisao. Ismevanje, lišeno ozbiljnih idejno-moralnih osnova, u odnose ljudi lako unosi destabilizaciju i otudenje, razdor i neprijateljstvo; pod-

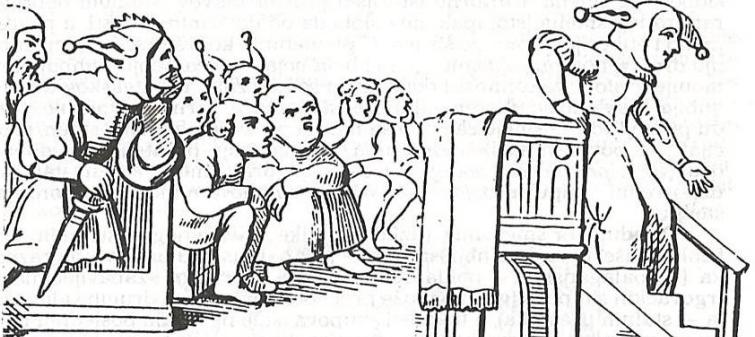
smešljivost se često izrodava u sitničavo i nedostojno izrugivanje. Po ispravnom sudu B. F. Jegorova, ironija, budući antipod pedantizma i antiistorijske normativnosti, saputnik smelosti i otvorenosti, optimističke vere u čoveka, zajedno sa tim je sposobna da bolesno buja u individualnoj i društvenoj svesti. »Prepunjenost kulture ironijom označava... razaranje idealja i normativnosti uopšte, uzdizanje relativizma i cinizma kao vodećih crta pogleda na svet«¹⁶.

Zato zadacima kulturnog razvoja čovečanstva odgovara diferencirana postavka odnosa prema svemu što je propraćeno smehom: s jedne strane, nužno je čuvati smeh kao neotudivu vrednost, s druge — štititi građansko-etičke vrednosti od njegovih preobilnih razornih potencija. Po rečima V. J. Propa, jedno od dostignuća svetske kulture je postojanje uzdržanosti i mera u smehu¹⁷. Ta uzdržanost i mera, dodajemo, bliski su ne samo estetskim oblicima smeha, nego i, pre svega, njegovom duhovnom biću.

Smeh uspešno funkcioniše u onim slučajevima kada je stimulisan određenom vrstom pogleda na svet njegovog nosioca. Za njegovo postojanje u društvu, s jedne strane, nepovoljni pogledi, obeleženi moralnim rigorizmom, religiozno-etičkom ili nekom drugom dogmom, a takođe i uporna, tim više slepa privrženost ljudi nekom autoritetu. Slični pogledi odlučno pobuduju k onome što se posle M. M. Bahtina naziva jednostrana ozbiljnost. Etičko načelo je za smeh poželjno i potrebno ne u obliku moralisanja, nego u obliku nereflektivnog impulsa.

U sastavu istorije kulture postoji, kao što se vidi, nadepochalna i geografski (barem u granicama Evrope) univerzalna norma razumevanja smeha. Prema toj normi u smehovnom ponašanju neodvojivo je važna i nužna, prvo, vesela druželjubivost, drugo, etička opravdanost distante između smejača i objekta smeha.

Za čovečanstvo je korisno shvatanje smeha kao jedne od životnih vrednosti, kojoj ne priliči da pretenduje na status višeg blaga. Smeh izgraduje komponentu višeplanog života, u kojem je mnogo sa njim ne spojivo i navodi na ozbiljnost. Harmonična razgraničenost (ako se može tako kazati) ozbiljnosti i smeha, koja ne isključuje, ipak, njihovu slobodnu i organski-prirodnu korelaciju, predstavlja jednu od dubokih životnih normi. Pri tome smeh kao da traži od stvarnosti za sebe značeće uroke i povode, a od ljudi intenzivnost i dinamičnost recepcije okoline. U tom smislu je za smehovni aspekt kulture nužna renesansna ideja raznolikosti života¹⁸, koja je za društvo postala zauvek aktuelna.

1. Podsetimo na Bahtinovo razmišljanje o primarnim govornim žanrovima (životnim, pre svega svakodnevnim), koji nastaju »u uslovima neoprednog govornog opštenja« i sekundarnim (ideološkim, tj. publicističkim, naučnim, filosofskim, književno-umetničkim i sl.). Videti: Bahtin M. M. Èstetika slovenskogтворчества. M. 1979. c. 239.

2. Пропп В. Я. Русские аграрные праздники (Опыт историко-этнографического исследования). А. 1963. С. 100.

3. Тэрнер В. Символ и ритуал. М. 1983. с. 82, 177-178.

4. Вольтер. Эстетика: статьи, письма, предисловия и рассуждения. М. 1974. с. 220 и 222.

5. Исто. с. 332.

6. Кант И. Соч.: б-ти т. М., 1966, т. 5, 354, 355.

7. Таква perspektiva razmatranja smeha nagovušena je u radu francuskog sociologa E. Diprela (1928) i u članku, koji se oslanja na njega, I. P. Smirnov, gde se govori da se na nivou međugrupnog opštenja i kontaktu među društvenim grupama smeh »deli na smeh isključenja i smeh uključenja« (Смирнов И. П. Древнерусский смех и логика комического. ТП. отл. др. рус. лит. ИРИИ. 1. 1977. XXXII, с. 309).

8. Видети: Bühlert K. Sprachtheorie. Bonn, 1934.

9. Гершен А. И. Собр. соч.: 30-тих. М. 1954—1966, Т. 13, с. 190. (даље позивање на том и страницу овог издавања наводи се у тексту).

10. Вяземский Л. А. Старая записная книжка. I. 1929. с. 204.

11. Smeh koji nastaje na osnovu razumevanja i simpatije često nazivaju humor. O suštini filosofskog humora kao razumevanja vrednosti malog, nepovezanog sa velikim, видети Höffding H. Humor als Lebengefühl (Der grosse Humor): Eine psychologische Studie. 2 Aufl. Leipzig, 1930.

12. Гоббес Т. Избр. произведения: В 2-у Т. М. 1964, Т. 1. с. 252.

Видети, takođe, т. 2, с. 483—484. Tu misao su više puta varirala mišlaci narednih epoha. »Smejući se glupku... u isto vreme sebi izgledamo mnogo vredniji od njega«

(Чернишевский Н. И. Избр. эстетические произведения. М. 1978. с. 296).

»Onaj koji se smeje spoznavaju svoju nadmoć u odnosu na onog kome se smeje« (Лунауарски А. В. Собр. соч.: 38-ти Т. М. 1967. т. 8. с. 535).

13. Салтиков—Щедрин М. Е. Собр. соч.: В 20-ти Т. М. 1965—1977. Т. 18. кн. 2, с. 85.

14. Пропп В. Я. Проблемы комизма и смеха. М., 1976. с. 183.

15. Лесков Н. С. Собр. соч.: В 11-ти Т. М., 1956—1958, Т. 11. с. 60—61.

16. Егоров В. Г. Славинфиљство, западничество и културологија. Учен. зап. Тарт. ун-та, 1973. ВМЛ, 308, с. 274.

17. Пропп В. Я. Проблемы комизма и смеха, с. 137.

18. Видети: Баткин Л. М. Зрелице мира у Джонуо Манетти: К анализу ренесансног понятија варлетас. — И књ. Театралное пространство: Питерина научной конференции, 1978. М. 1979; Историја. Категорија — разнообразија у Леона Батисти Альберти: Проблема ренесансног индивидуализма. — У књ. Саветское искусствознание, 81. М. 1982. вип. 1.

С руског: Александар Бадњаревић

Plavo je zelenije nego žuto.